

Gode og trygge liv i nord

Nordkalottfolkets strategi for å utvikle et bærekraftig nord ved hjelp av kraft, industri og infrastruktur

Vedtatt av stammerådet 10.1 og oversendt landsmøtet til behandling 26.1.25

En visjon for nord: Fremtid gjennom verdiskapning

Nordområdene står overfor store utfordringer tilknyttet fraflytting og mangel på arbeidskraft og økende kompetansegap.

Arbeidsplassutviklingen i Nord har hatt en blandet utvikling de siste årene. Siden 2000 har antall arbeidsplasser i næringslivet økt med 10,7 %, mens offentlig sektor har hatt en vekst på 16,7 %¹. Til tross for denne veksten, har nord hatt en lavere vekst i antall arbeidsplasser sammenlignet med resten av landet.

En av utfordringene i regionen er mangel på kvalifisert arbeidskraft. Bedrifter i nord sliter med å finne kvalifiserte ansatte, noe som forverres av lav arbeidsledighet og et økende kompetansegap. Dette gjør rekruttering utfordrende for mange bransjer.

På den positive siden, har nord potensial til å bli et senter for innovasjon og bærekraftig utvikling, spesielt med fokus på fornybar energi og industrietableringer i tilknytning til dette. Nord har også en sterk utmarkskultur og store fornybare og ikke fornybare naturressurser som kan utgjøre grunnlaget for næringsutvikling. I tillegg er nords geografiske plassering sentral i dagens urolige og geopolitiske landskap, og det bør være myndighetenes målsetning å legge til rette for et best mulig totalforsvar og beredskap av nordområdene.

I en tid hvor vi står overfor både utfordringer og muligheter, har Nordkalottfolket en klar visjon om økt verdiskapning og økt bosetning i nord. Sammenhengen mellom verdiskapning og bosetning er kompleks og gjensidig avhengig av hverandre.

Nordkalottfolket mener økt verdiskapning vil legge til rette for sterke og bærekraftige samfunn i nord. Politikken må legge til rette for balansert og bærekraftig verdiskapning i nord samtidig som vi ivaretar folkets behov for å ivareta både egen kultur og utmarksbruk. På den måten kan vi skape en fremtid for nord - for alle folkegrupper og næringer i nord.

Kraft og industri og arealer

Kraftproduksjon og -distribusjon krever arealer, men er også grunnlaget for bosetting og arbeidsplasser.

Bruk av areal til energi og industri skal gjøres i et samvirke med lokalbefolkningen, være faktabasert og gi verdiskapning tilbake til samfunnet.

Industri spiller en stor rolle i å forme samfunnet gjennom næringsutvikling og arbeidsplasser. Når bedrifter etablerer seg i et område, tiltrekker de seg arbeidskraft og gir folk muligheten til å bo og jobbe lokalt. Dette styrker lokalsamfunn og gir folk økonomisk trygghet. Industriens produksjon av varer og tjenester har økonomisk verdi. Dette bidrar til lokal og nasjonal økonomi og gir inntekter til både bedrifter og samfunnet.

Industri driver teknologisk utvikling og innovasjon. Dette fører til effektivisering, nye produkter og økt verdiskaping. Samtidig krever industrien god infrastruktur som veier, havner og energiforsyning. Industrietableringer forbedrer tilgjengeligheten og gjør området mer attraktivt for bosetning.

Nordkalottfolket mener en bærekraftig industri- og kraftutvikling må ivareta både miljø og kultur, samt lokalbefolkningens og samiske rettigheter og interesser. Bærekraften finnes i balansen mellom økonomisk vekst og ansvarlig ressursbruk.

Infrastruktur er limet i ethvert samfunn

Fysisk infrastruktur omfatter transportsystemer som veier, jernbaner og flyplasser, samt energiproduksjon, kommunikasjonsnettverk og vann- og avløpssystemer. Veier og jernbaner gir raskere transport av varer og mennesker, mens elektrisitetsnett og internett er grunnleggende for moderne liv.

Sosial infrastruktur involverer offentlige tjenester som utdanning, helsevesen, politi og brannvesen. Sosial infrastruktur bidrar til å opprettholde velferden i samfunnet.

Nordkalottfolket mener økt tilgjengelighet og mobilitet gjennom forbedring av veier, jernbaner og flyplasser vil bidra positivt til bærekraftige samfunn i nord.

Nordkalottfolkets mål

Nordkalottfolkets mål er å bygge bærekraftige samfunn i nord for fremtidige generasjoner. Det skal være attraktivt og trygt å bo og arbeide i nord. De kommunale tilbudene skal være likeverdige som ellers i landet, og vi skal sikre innbyggerne i nord gode liv, noe som også inkluderer å ivareta naturbrukskulturen som ligger til landsdelen.

Nordkalottfolkets strategi

Nordkalottfolket vil være en premissleverandør for utvikling i nord. Gjennom politisk ansvarlighet, forhandlingsmakt og politisk makt vil Nordkalottfolket forhandle med både private og offentlige initiativer for kraft- og industrietableringer i nord.

Handlingspunkter

Faktabasert debatt og beslutning

- Alle beslutninger må være basert på fakta og konsekvensanalyser med både fordeler og ulemper.

Politisk ansvar

- Å ta samfunnsansvar er å inngå i dialog og sette premisser for utviklingen i nord. Vi vil aldri starte en dialog med å si nei – det er det samme som å si at vi ikke er interessert i å utvikle nord. Å ta politisk ansvar er å la seg bli opplyst om både negative og positive sider og sørge for at samfunnskontrakten mellom næringsinteresser, offentlig forvaltning og befolkningen opprettholdes til fordel for befolkningen. Nordkalottfolket mener samfunnsansvar er å se hele bildet før avgjørelse fattes.
- Nord er en ressurs for Norge AS. Våre ressurser og områder må behandles som den ressursen den er. Samfunnskontrakten om at nærheten og naturressursene skal komme lokal befolkningen til gode må komme bedre frem i sentral politikk.
- For å bygge et bærekraftig nord, må vi utnytte våre rike naturressurser på en ansvarlig måte. Dette gjør vi gjennom å sette politiske krav og bidra i forhandlinger med både offentlige og private etableringer.

Prioritering av kraft basert på samfunnsnytte og behov

- I våre vurderinger vil vi ta hensyn til samfunnsnytte og behov. Dette inkluderer å fastsette kriterier for tildeling av kraftproduksjon basert på faktorer som befolkningstetthet, industrielle behov og viktige samfunnsfunksjoner.
- Vår oppgave er også å sørge for billigst mulig kraft og god arbeidsplassutvikling til befolkningen, og vi vil arbeide for å få bort enhver form for kraftspekulering som dagens marked tillater.
- Kraft produsert i eget land er en del av våre felles ressurser, og vi vil jobbe for at all kraftproduksjon i eget land har norsk eierskap.
- Oppdeling av nord i to kraftprisområder vil dele nord i to og gi uheldige konsekvenser på pris, tilgang og næringsutvikling. Vi sier nei til to prisområder i nord.

Arealforvaltning

- Vi vil bidra til å utforme forvaltningspraksis som fortetter allerede utbygde områder. For eksempel kan eksisterende industriområder utvides med energiutbygginger.

Lovendringer

- Kompensasjon til lokalbefolkningen: Vi vil arbeide for lovpålagt kompensasjon til lokalbefolkningen når arealer avgis til utbygging av kraft eller infrastruktur. Dette kan være en økonomisk kompensasjon eller andre goder.
- Sametingets innsigelser og samisk samfunn: Vi vil gjennomgå Sametingets innsigelsesmyndighet. Sametinget må ansvarliggjøres for sine innsigelser og

Sametinget på pålegges å utrede hele det samiske samfunnets interesser i både kraft- og industrietableringer.

- Reindriftslov: Vi vil endre loven slik at utviklingen i næringen blir økonomisk, økologisk og kulturell bærekraftig. I dag har ekspansiv reindriftsutvikling lagt beslag på nye områder. Reindriftsnæringens makt og myndighet er asymmetrisk med øvrig befolknings medbestemmelse og dette går hardt utover den generelle samfunnsutviklingen i nord.

Økonomiske rammevilkår kan legge til rette for

- Stimulering av økt bruk av solenergi og gjenbruk av varmeproduksjon.
- Investeringer i teknologi og infrastruktur kan bidra til å effektivisere eksisterende vannkraftverk og fremme bygging av småkraftverk.
- Støtte til forskning og utredning av alternative kraftkilder, slik som kjernekraft eller andre fornybare energikilder. Dette kan bidra til å diversifisere energiproduksjonen.
- Økonomiske insentiver for å redusere energiforbruket på boliger og industri.

Kompetanse og kapital

- Næringsklynger og kompetanseheving: Vi vil arbeide for å legge til rette for næringsklynger der bedrifter samarbeider om kunnskap og ressurser, vi vil også arbeide for å tilrettelegge for å investere risikokapital i kompetanseheving i nord.
- Risikokapital og investeringer: Vi vil arbeide for økt tilførsel av risikokapital til næringsutvikling i nord. Bruke statlig eierskap og offentlige innkjøpsavtaler til å opprette lokale og regionale langsiktige leverandøravtaler både for industri og offentlig innkjøp.
- Stedsuavhengige arbeidsplasser: Vi vil arbeide for økt bruk av desentraliserte statlige arbeidsplasser i nordområdene.

Bærekraft og mangfold:

- Miljø og nullutslipp: Vårt utgangspunkt er at all industriutvikling skal ha nullutslipp som utgangspunkt.
- Samiske interesser: Vi er tydelig på at samiske interesser inneholder mer enn reindrift, og vi vil jobbe for at hele det samiske samfunnet skal inkluderes i begrepet samiske interesser og rettighetshavere.

Infrastruktur og utdanning

- Utdanning og lærlingeplasser: Vi vil sikre utdanning og lærlingeplasser for å bygge opp kompetansen i nordområdene. Gjennom dialog og samarbeid med industri vil vi sikre lærlingeplasser.

Nordkalottfolkets oppgave er å skape gode og trygge liv i nord

